
О ИДЕЈАМА И КЊИГАМА ON IDEAS AND BOOKS

др Милан Радовановић, историчар

Београд

mradowanovic@gmail.com

Друштвена историја у фокусу XXVI

Ströhle, Isabel, *Aus den Ruinen der alten erschaffen wir die neue Welt!: Herrschaftspraxis und Loyalität im Kosovo (1944-1974)*, De Gruyter Oldenbourg Verlag, München 2016, 424 S.

Од тренутка када се, последично процесу дезинтеграције Османског царства и стварања националних држава балканских народа, Косово почело доживљавати као српска, односно албанска интересна сфера, историју ове територије обележили су континуирани конфликти и привредна заосталост. Изабел Штреле, научни сарадник при катедри за историју Источне и Југоисточне Европе, Лудвиг-Максимилијан Универзитета у Минхену, овом је публикацијом покушала да одговори на два основна питања – на који су начин социјалистичка идеологија и механизми власти у Југославији били присутни у свакодневном животу становништва и каква је нова осећања лојалности државна власт покушавала да изазове код становништва на Косову. Доводећи у питање релевантност највећег дела истраживања српских и албанских историчара, ауторка историју Косова у социјалистичкој држави дефинише као својеврсну празнину коју је неопходно попунити. Бавећи се стабилизацијом покрајине после рата, југословенском националном политиком и сукобом који ће по распаду социјалистичке државе довести до рата и једностраног проглашења независности, ауторка анализира феномен државног

насиља, опште оквире друштвене и потрошачке политике и политику образовања.

Vasold, Manfred, *Hunger, Rauchen, Ungeziefer-Eine Sozialgeschichte des Alltags in der Neuzeit*, Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2016, 424 S.

Манфред Васолд, слободни истраживач који се пре-васходно бави друштвеном и историјом медицине, у овој публикацији настоји да нововековно доба прикаже кроз анализу феномена наизглед ограниченог значаја и утицаја. Одбацујући војну и политичку историју као контексте исувише уопштене да би се у његовим оквирима на веродостојан и свеобухватан начин могла дочарати сва разноликост прошлости, аутор се окреће малим темама које су дефинисале или, још чешће, из темеља промениле свакодневицу „малог човека“. Са друге стране, Васолд управо у свакодневици тражи узроке и манифестације најзначајнијих промена које је нововековно деоба собом донело. Разматрајући најразличитије аспекте микро и макро историје, а кроз дванаест тематских целина, аутор се бави феноменом смрти; последицама малог леденог доба; антропометријским променама које су изазвале промене у начину живота; друштвеним променама које су на директан или индиректан начин узроковале различите штеточине; развојем и последицама прихватања културе доњег веша; начином на који су револуционарни покрети мењали друштвену свакодневицу; тровањем као једним од аспеката процеса индустријализације; смртношћу новорођенчади; пандемијом шпанске грознице; улогом коју је пушење играло у друштву и феноменом самоубиства у немачким земљама. Избор тема, поред јединствене перспективе на којој се инсистира, публикацију чини необично живописном рекапитулацијом нововековне историје.

GLOBALIZING
SOUTHEASTERN EUROPEEMIGRANTS, AMERICA, AND THE STATE
SINCE THE LATE NINETEENTH CENTURY

ULF BRUNNBAUER

Brunnbauer, Ulf, *Globalizing Southeastern Europe – Emigrants, America and the State since the late Nineteenth Century*, Lexington Books – Rowman & Littlefield, Lanham 2016, 376 p.

У глобалним оквирима, Југоисточна Европа ће се у улози исходишта миграционих покрета великих размера, каква јој умногоме припада и данас, први пут наћи на прелазу из деветнаестог у двадесети век. Највећи део исељеника који ће земље Балкана напустити до 1914. године, упутио се у САД. Последице емиграције коју је прекинуо почетак рата биле су далеко дугорочније и свеобухватније од самог процеса. Улф Брунбауер, шеф катедре за историју Југоисточне и Источне Европе, Универзитета у Регенсбургу и директор Института за истраживање Источне и Југоисточне Европе (Institut für Ost- und Südosteuropaforschung), у овој публикацији разматра краткорочне и дугорочне последице исељавања са самог почетка двадесетог века по земље Југоисточне Европе. Одступајући од обрасца какав је постао унеколико стандардан при изучавању миграција, аутор се фокусира на земље које су исељеници напустили, а не на циљ њиховог путовања. Упоредно анализирајући факторе који су довели до емиграције и друштвено-економске, односно политичке последице овог процеса, Брунбауер разматра улогу коју су у сваком следећем исељавању одиграли контакти са већ постојећом дијаспором. Посебна је пажња посвећена начину на који је миграциона политика инструментализована у процесу дефинисања нације и стварања жељеног друштвено-политичког окружења, односно начину на који је држава експлоатисала транснационалне везе створене овом приликом. Коначно, искуство из међуратног и периода непосредно по завршетку Другог светског рата разматрано је и у контексту одлуке југословенских власти о либерализацији радничке емиграције током шездесетих година.

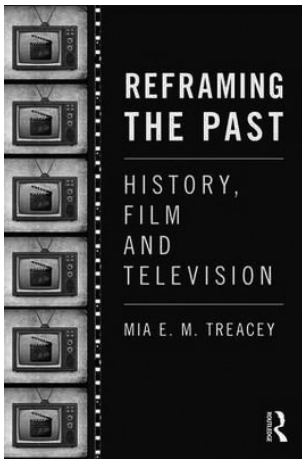
Geschichte und Kultur
des modernen Vorderen Orients
Herausgegeben von Michael Ursinus, Christoph Herzog,
Rasoul Motika

38

Elmas, Elif, *Die Balkankrise von 1875 bis 1878 im Spiegel osmanischer und westlicher Karikaturen*, PLC Academic Research, Frankfurt am Main 2016, 407 p.

Карикатуре су се у османској штампи појавиле седамдесетих година деветнаестог века. Велика источна криза први је преломни тренутак како историје Османског царства, тако европске историје у целини који је у њима пронашао своје место. Ауторка се у овој публикацији првенствено бави начином на који су, кроз форму графичке сатире, у штампаним медијима Османског царства приказане политичке прилике у годинама између 1875. и 1878. Истраживачке контекст је проширен анализом реакција немачке и британске сатиричке штампе на исти феномен, услед чега се публикација може посматрати и као својеврсна упоредна студија. Књига је подељена на седам поглавља. После уводног дела и кратке студије развоја сатиричке штампе у Османском царству, ауторка даје преглед делатности Теодора Касапа (Teodor Kasap), пионира сатиричне форме каква је била карактеристична за западноевропске медије у оквирима традиционалног османског театра сенки, завршно са оснивањем часописа Хајал (Hayal). Главни део публикације посвећен је анализи начина на који је Велика источна криза приказана у цариградском Хајал-у, лондонском Панч-у (Punch) и берлинском Кладерадач-у (Kladderadatsch). Завршна целина, слично уводној, представља засебну студију у којој ауторка, на примеру „руског медведа” разматра улогу коју медији, посебно штампани, могу играти у транснационалном преносу политичких симбола. Елиф Елмас завршила је студије историје и културе Блиског истока, односно педагогије. Докторирала је на Филозофском факултету, Универзитета у Хајделбергу, где тренутно ради. Бави се превасходно османском историјом и политичким приликама на простору Блиског и Средњег истока.

Treacey, Mia E. M., *Reframing the past – History, Film and Television*, Routledge, Taylor & Francis Group, London-New York 2016, 179 p.

Појава и популаризација филма и телевизије за историографију је значила суочавање са сасвим новом врстом извора. Како су ова два медија добијала на значају у оквирима популарне културе, историчари су им посвећивали све већу пажњу. Миа Триси, предавач при Федералном универзитету Аустралије, покушала је да систематизује историографске публикације на тему филма и телевизије, настојећи да покаже потребу за постојањем сасвим нове дисциплине коју је назвала „екранизованом историјом“. Користећи искуства културологије, историје културе, те већ постојеће студије, ауторка је дефинисала интердисциплинарни и транснационални приступ историографској анализи филма и телевизије. У на овај начин постављеном методолошком оквиру разматрана су дела најзначајнијих историчара који су се до сада бавили овим медијима; издвојене су доминантне теме о којима је писано у претходних неколико деценија; оцењена употребна вредност телевизије и филма у настави историје; предочена контрадикторност која постоји између „екранизоване“ и класичне историографије и изазов какав представља мирење постојеће историографије са сасвим новим теоријском основом.